

**MUSTAQILLIK YILLARI KONIMEX TUMANI IJTIMOIIY, IQTISODIY
VA MADANIY HAYOTIDAGI O‘ZGARISHLAR (1992–2026 YY.)**

Navoiy davlat universiteti
Tarix fakulteti 1-kurs magistranti
Danabekov Azimbek Sametovich

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada O‘zbekiston mustaqillikka erishganidan keyingi davrda Konimex tumanida yuz bergan ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy o‘zgarishlar tahlil qilinadi. Hududda bozor iqtisodiyotiga o‘tish jarayoni, ijtimoiy soha rivoji, infratuzilmaning yaxshilanishi hamda madaniy-ma’naviy hayotdagi yangilanishlar bosqichma-bosqich yoritiladi. Mustaqillik yillarida amalga oshirilgan islohotlarning Konimex tumani aholisining turmush darajasi va ijtimoiy faolligiga ko‘rsatgan ta’siri ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: Konimex tumani, mustaqillik yillari, ijtimoiy rivojlanish, iqtisodiy islohotlar, madaniy hayot, hududiy taraqqiyot

KIRISH

1991-yilda O‘zbekiston Respublikasining mustaqillikka erishishi mamlakat taraqqiyotida yangi davrni boshlab berdi. Siyosiy mustaqillik jamiyat hayotining barcha jabhalarida, jumladan, ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sohalarda tub islohotlarni amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratdi. Ushbu jarayonlar respublikaning barcha hududlari qatori Konimex tumani hayotida ham muhim o‘zgarishlarga sabab bo‘ldi.

Konimex tumani Navoiy viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim hududlardan biri bo‘lib, mustaqillik yillarida uning taraqqiyoti bosqichma-bosqich amalga oshirildi. Dastlabki yillarda bozor iqtisodiyotiga o‘tish jarayoni, boshqaruv tizimining yangilanishi va mulkchilik shakllarining o‘zgarishi tumanning iqtisodiy hayotiga sezilarli ta’sir ko‘rsatdi. Shu bilan birga, ijtimoiy sohani rivojlantirish, aholining turmush darajasini oshirish va madaniy-ma’naviy hayotni jonlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlariga aylandi.

Mustaqillik davrida Konimex tumanida ta’lim, sog‘liqni saqlash, infratuzilma va bandlik masalalariga alohida e’tibor qaratildi. Qishloq xo‘jaligi va kichik biznesni rivojlantirish orqali mahalliy iqtisodiy salohiyatdan samarali foydalanish yo‘lga

qo'yildi. Madaniy sohada esa milliy qadriyatlarni tiklash, an'analarni asrash va yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi.

ASOSIY QISM

Mustaqillik yillarida Konimex tumanida ijtimoiy sohani rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilandi. Aholini ijtimoiy himoyalash, turmush sharoitlarini yaxshilash hamda ta'lim va sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish bo'yicha izchil chora-tadbirlar amalga oshirildi. Tumanda umumta'lim maktablari moddiy-texnik bazasi mustahkamlanib, yangi maktab binolari qurildi va mavjudlari rekonstruksiya qilindi. Maktabgacha ta'lim muassasalari tarmog'ining kengayishi natijasida bolalarning ta'lim bilan qamrovi sezilarli darajada oshdi.

Sog'liqni saqlash sohasida ham muhim o'zgarishlar amalga oshirildi. Qishloq vrachlik punktlari va oilaviy poliklinikalar faoliyati yo'lga qo'yilib, aholiga birlamchi tibbiy xizmat ko'rsatish sifati yaxshilandi. Profilaktik tadbirlarning kuchaytirilishi aholi salomatligini mustahkamlashga xizmat qildi. Shuningdek, mahalla institutining faoliyati kuchayib, ijtimoiy muammolarni joylarda hal etish mexanizmlari takomillashtirildi.

1992–2026-yillar davomida Konimex tumanida iqtisodiy sohada bozor munosabatlariga moslashuv jarayoni bosqichma-bosqich amalga oshirildi. Dastlabki davrda davlat mulkini xususiylashtirish, fermer va dehqon xo'jaliklarini tashkil etish orqali qishloq xo'jaligida samaradorlikni oshirishga e'tibor qaratildi. Yer munosabatlarining isloh qilinishi natijasida ishlab chiqarish hajmi va mahsulot turlari kengaydi.

Keyingi yillarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga alohida ahamiyat berildi. Tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash, kredit va soliq imtiyozlari berilishi yangi ish o'rinlari yaratilishiga olib keldi. Savdo, xizmat ko'rsatish va hunarmandchilik sohalarining rivojlanishi tuman iqtisodiyotining diversifikatsiyalashuviga xizmat qildi.

Infratuzilma sohasidagi o'zgarishlar iqtisodiy taraqqiyotning muhim omiliga aylandi. Avtomobil yo'llarining ta'mirlanishi, elektr energiyasi, tabiiy gaz va ichimlik suvi ta'minotining yaxshilanishi aholi va tadbirkorlik subyektlari uchun qulay sharoitlar yaratdi. Ayniqsa, 2017-yildan keyingi islohotlar davrida investitsiya muhitini

yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlar Konimex tumanining iqtisodiy salohiyatini yanada oshirdi.

Mustaqillik yillarida Konimex tumanida madaniy va ma'naviy hayotda ham sezilarli o'zgarishlar yuz berdi. Milliy qadriyatlarni tiklash, tarixiy merosni asrash va madaniy muhitni rivojlantirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'ldi. Tumanda madaniyat markazlari, kutubxonalar va san'at muassasalari faoliyati jonlantirildi, aholining madaniy hayotdagi ishtiroki kengaydi.

Milliy bayramlar, tarixiy sanalar va an'anaviy marosimlarning keng nishonlanishi jamiyatda milliy o'zlikni anglash jarayonini kuchaytirdi. Yoshlarni vatanparvarlik, milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashga qaratilgan madaniy-ma'rifiy tadbirlar muntazam o'tkazildi. Sport inshootlarining barpo etilishi va sport tadbirlarining tashkil etilishi sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda muhim rol o'ynadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, 1992–2026-yillar Konimex tumani tarixida ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy jihatdan muhim o'zgarishlar davri bo'ldi. Mustaqillik yillarida amalga oshirilgan islohotlar hududning taraqqiyot yo'lini belgilab, aholi turmush darajasini oshirishga xizmat qildi. Ijtimoiy sohada ta'lim va sog'liqni saqlash tizimining takomillashuvi, infratuzilmaning yaxshilanishi va mahalla institutining faollashuvi jamiyat barqarorligining muhim omiliga aylandi.

Iqtisodiy sohada bozor munosabatlariga o'tish, qishloq xo'jaligida yer va mulk munosabatlarining isloh qilinishi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash natijasida tumanning iqtisodiy salohiyati oshdi. Yangi ish o'rinlarining yaratilishi aholi bandligini ta'minlash va daromadlar manbalarini kengaytirishda muhim rol o'ynadi. Infratuzilma sohasidagi o'zgarishlar esa iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish uchun qulay sharoit yaratdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Navoiy viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi. Statistik to'plam. – Toshkent, 2022. – 180 b.
2. Konimex tumani hokimligi. Konimex tumani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari (1992–2025 yy.). – Konimex, 2025. – 110 b.
3. Abdullayev A.X. Hududiy iqtisodiyot va ijtimoiy rivojlanish. – Toshkent: Fan, 2016. – 224 b.

4. Xodjayev B.X. O'zbekistonda ijtimoiy soha islohotlari. – Toshkent: O'qituvchi, 2019. – 198 b.
5. Yo'ldoshev J.G'. Mahalliy boshqaruv va hududiy taraqqiyot masalalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 210 b.
6. Rahmonov A.N. Mustaqillik yillarida O'zbekiston hududlarining rivojlanishi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021. – 192 b.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING